

Büyük Türk tarihçisi Prof. Dr. Osman TURAN'I aramızdan ayrılışının 43. Yılında ÜLKÜTEK olarak rahmet ve minnetle anıyoruz.

Ciddi ilim adamı formasyonu, sağlam karakteri, yüksek medeni cesareti, doğruluğu ve tok sözlülüğü, çok geniş fikri kavrayış kabiliyeti, Türklükle ilgili geniş ve sağlam bilgisi, muktedir kalem ile tanınmış bir ilim adamı Osman Turan 17 Ocak 1978 tarihinde kaybettirmiştik.

Ülkücüler ilim ve iman abidesi Osman Turan'ın talebeleri olmaktan her zaman gurur duyacak ve onun Türk, Özellikle Selçuklu tarihi ile ilgili çalışma ve katkılarını unutmayacaklardır.

Selçuklular tarihi ile ilgili çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. Osman Turan, 1914 yılında Trabzon'un Çaykara ilçesine bağlı Soğanlı köyünde ailesinin 3. çocuğu olarak doğdu. Soyu, Kuranoğulları ailesinden gelmektedir. Dedesi Abdullah Ağa, babası ise Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesinde Erzurum Kandilli'de şehit olan Hasan Ağa'dır. Annesi Şahsenem Hanım'dır. İlkokulu dayısının himayesinde Çaykara'da, ortaokulu ailesinin taşındığı Bayburt'ta okudu. Liseyi ise Trabzon'da başlayıp 1935 yılında, Ankara Erkek Lisesi'nden mezun olarak bitirdi.

Prof. Dr. Turan, üniversite tahsiline, 1935'de yatılı imtihanlarını kazandığı DTCF'nin Tarih bölümünde başladı. Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün ilk öğrencileri arasında yer aldı ve onun teveccühünü kazandı. Bölümünde öğrenci gibi değil, asistan gibi çalışıyor, Ortaçağ Kürsüsü Seminer Kütüphanesi ile meşgul oluyordu. 1940 yılında DTCF'nden mezun olan Osman Turan, hocası Köprülü'nün yanında göreve başladı, Daha sonra aynı kürsüye asistan oldu ve "12 Hayvanlı Türk Takvimi" adlı teziyle doktor unvanını kazandı. Köprülü'nün yanında doktora yapan ilk öğrencisi olduğu gibi DTCF.'nin de ilk doktoruydu. 1943 yılında "Orta Zamanlar Türk Devletlerinde Türkçe Ünvanlar" isimli çalışmasıyla doçent oldu. 3 Mayıs 1944 Türkçülük olayları sebebiyle sorgulanarak takibata uğradı.

1948'de Paris'te toplanan Şakiatçılar Kongresi'ne "Selçuklu Türkiye'sinde Toprak Hukuku" adlı tebliği ile katıldı. 1948-1950 yılları arasında Londra ve Paris'te incelemeler yaptı. 1951 yılında profesör oldu. 1954 yılına kadar DTCF'de Türk-İslam Tarihi dersleri okuttu. Daha sonra hocası Köprülü gibi Demokrat Parti saflarında siyasete atıldı ve 1954 yılında Trabzon'dan milletvekili seçildi.

1956'da Ankara Türk Ocakları başkanı oldu. Aynı yılın sonunda Nihal Atsız'ın yardımıyla tanıştığı Sultan II. Abdülhamid Hân'ın torunu olan Emine Satia Hanım Sultan ile 20 Aralık 1956'da evlendi. Türk Ocakları Genel merkezinin Ankara'ya nakli üzerine de 1959'dan yapılan büyük kurultayda Türk Ocakları Genel Başkanı oldu. Türk Yurdu Dergisini yepyeni bir muhteva ve ruhla çıkardı ve Türkiye'nin en çok okunan fikir dergisi yaptı.

Demokrat Parti milletvekilliği 27 Mayıs 1960'a kadar sürdü. 27 Mayıs hareketiyle beraber tutuklandı ve Yassıada'ya kapatıldı. Onaltı ayı aşkın bir süre tutuklu kaldıysa da beraat etti. Yassıada'da kalırken bir gün koşu şerhi gezen Cezaevi Komutanı Albay Tarık Güryay ona kendisini ayakta karşılamadığı için hakaret edince ayağa kalkıp hiç tereddüt etmeden tokadı suratına yapıştırdı.

Tutukluluğu kalkınca o sıralar kurulan Adalet Partisi'ne girdi ve 1964'te Adalet Partisi Genel başkan Yardımcısı oldu. 1965 seçimlerinde Trabzon milletvekili seçildi.

1966 da Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ölümü üzerine yapılan kurultayda Prof. Dr. Osman Turan'ın yeniden Türk Ocakları Genel Başkanlığı'na seçildi. Bu dönemde Türk Ocakları, her bakımdan şahsiyetini kazanmış, itibarlı, fikir ve kanaatleri cemiyetin her kesiminde kabul gören bir kuruluş haline geldi.

Prof. Dr. Osman Turan, Adalet Partisi'nde Genel Başkan Yardımcılığı'na kadar yükselmesine rağmen parti yöneticileriyle fikri ayrılıklar içerisindeydi. Nihayet, Osman Yüksel Serdengeçti ile birlikte AP.'den ayrıldı ve 12 Ekim 1969 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimlerinde Trabzon'da MHP listesinden ilk sıradan aday oldu.

Prof. Osman Turan'ın ağırlıklı bir şekilde kitap neşriyatına başlaması ikinci defa Türk Ocakları Genel Başkanı olmasından sonradır. Selçuklular tarihi ve Türk İslâm medeniyeti (1965), Türk cihan hakimiyeti mefkuresi tarihi (I, II. 1969, 1971), Selçuklular zamanında Türkiye (1971), Doğu Anadolu Türk devletleri tarihi (1973) gibi eserlerini bu dönemde verdi.

Bu eserleri dışında metin, vakfiye, vesika neşri yanında; İslâm ansiklopedisi'ne yazdığı geniş maddeler; yabancı dergilerde yayımlanan makaleleri de büyük bir yekûna ulaşmaktadır. Başta Yeni İstanbul Gazetesi olmak üzere bir çok dergi ve gazetede yayımladığı günlük makale ve fıkralar da hayli kabarıktır (Bu makale ve fıkraların bir kısmı vefatından sonra yayımlanmıştır). Merhum son yıllarında «Ortaçağda Türkiye iktisat tarihi» üzerinde çalışmaktaydı. Ne yazık ki ömrü vefa etmedi.

İngilizce, Fransızca, Arapça ve Farsça bilen Prof. Dr. Osman Turan, 17 Ocak 1978 tarihinde İstanbul'daki evinde ilmi çalışmalarına devam ederken geçirdiği bir beyin kanaması neticesi Hakk'ın rahmetine kavuştuğu zaman ilim dünyası bir yıldızını daha kaybetmiş oldu. Cenazesi, Silivri Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Prof. Dr. Osman Turan, meslektaşları "Ciddi ilim adamı formasyonu, sağlam karakteri, yüksek medeni cesareti, doğruluğu ve tok sözlülüğü, çok geniş fikri ihata kabiliyeti, Türklükle ilgili geniş ve sağlam bilgisi, muktedir kalemi ile tanınmış bir ilim adamı" olarak tarif ediyorlar.

, Ülkücüler ilim Osman ve iman abidesi Turan'ın talebeleri olmaktan her zaman gurur duyacak ve onu rahmet ve minnet ile anacaklardır.

Eserleri:

On İki Hayvanlı Türk Takvimi (1941),

Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti (1965),

Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi (iki cilt) (1969),

Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi (1973),

Selçuklular ve İslamiyet (1971)

Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar (1958),

Selçuklular Zamanında Türkiye (1971),

Türkiye'de Manevi Buhran Din ve Laiklik (1964),

Türkiye'de Komünizmin Kaynakları (1965)

Vatanda Gurbet (1980),

Türkiye'de Siyasi Buhranın Kaynakları (1980)

Kaynaklar

1. www.trabzon.org.tr/prof-dr-osman-turan-kimdir
2. Ali Birinci, Osman Turan (Ankara: Alternatif Yayınları);
3. Nevzat Topal, Prof. Dr. Osman Turan, 1914-1978 : Hayatı ve eserleri (Türk Yurdu Yayınları);
4. Nurdan Demirci, Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri,